MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH ZAMMIT MC KEON

Seduta tal-15 ta' April, 2013

Rikors Numru. 30/2011

Marija Zammit (ID617147M)

kontra

Kummissarju tal-Pulizija, Jacqueline Leonard u Nazzareno Busuttil

Il-Qorti :

I. Preliminari

Rat ir-rikors prezentat fl-1 ta` Gunju 2011 li jaqra hekk –

Illi fil-21 ta` Awissu 2008, filwaqt li r-rikorrenti Marija Zammit kienet qeghda titma` kelba abbandunata fit-triq, hija sfat imsawta gravement minn Jane Busuttil, li, fost griehi ohra li kkawzatilha, kienet ser tifgaha u titfaghha minn gholi. Dwar dan l-incident tal-21 ta` Awissu 2008 sar rapport lill-Pulizija dakinhar stess sabiex jittiehdu proceduri kriminali.

Illi l-Ispettur tal-Pulizija tad-Distrett, Carlos Cordina, ghazel li jakkuza lil Jane Busuttil b`kontravvenzjonijiet. Izda Marija Zammit insistiet mal-Pulizija u talbet ukoll lill-Qorti tal-Magistrati illi l-imputazzjoni kellha tinbidel f`wahda aktar serja ta` tentattiv ta` offiza gravi, u fil-fatt Jane Busuttil bdiet ghaddejja kompilazzjoni fl-ismijiet "Il-Pulizija vs. Jane Busuttil" li qed tinstema` quddiem il-Qorti tal-Magistrat (Malta) bhala Qorti Istruttorja.

Illi jumejn wara, jigifieri fit-23 ta` Awissu 2008, kien hemm incident iehor <u>separat</u> li fih, waqt li l-esponenti regghet kienet fl-istess inhawi akkompanjata minn ohtha, gie fuqhom ir-ragel ta` Giovanna Busuttil, certu Nazzareno Busuttil, fetah il-bieba tal-vettura taghhom u b`idejh ma` wicchom beda jheddidhom "itilqu minn hawn ghax se ngib senter u nisparalkom ; tibghatunix il-habs". Imbaghad gew martu u bintu wkoll u nfexxew jghajjruhom. Dwar dan l-incident tat-23 ta` Awissu 2008 sar ukoll rapport separat lill-Pulizija dakinhar stess sabiex jittiehdu proceduri kriminali.

Illi permezz ta` kwerela datata 27 ta` Awissu 2008, mibghuta minn Dr Marion Camilleri LL.D. ghan-nom tar-rikorrenti Marija Zammit, il-Pulizija giet mitluba tiehu proceduri kriminali <u>fuq dawn iz-zewg incidenti</u>, kontra l-persuni responsabbli.

Illi l-imsemmija Jacqueline Leonard u Nazzareno Busuttil gew akkuzati quddiem il-Qorti tal-Magistrati

(Malta) talli fit-23 ta` Awissu 2008 kisru l-paci pubblika u talli heddew u nsultaw lil Marija Zammit.

Illi l-kawza giet differita diversi drabi, u fis-seduta tas-6 ta` Ottubru 2009 l-Ufficjal Prosekutur fuq istigazzjoni mid-difiza talab korrezzjoni fl-akkuza fis-sens illi fejn hemm indikat 23 ta` Awissu 2008 jigi kancellat '23' u jigi sostitwit '21'. Il-Qorti laqghet it-talba, minghajr ma sejhet il-kwerelanti biex tara kellhiex tghid xi haga fir-rigward tat-talba. Imbaghad l-imputata Jacqueline Leonard tat ruhha b`notifikata bic-citazzjoni kif korretta u <u>*minnufih*</u> *eccepiet il-preskrizzjoni.*

Illi b`sentenza moghtija dakinhar stess, jigifieri fis-6 ta` Ottubru 2009, il-Qorti tal-Magistrati (Malta) laqghet l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni sollevata mid-difiza u rriteniet illi l-akkuzi gew preskritti u ghalhekk illiberat lill-imputati Jacqueline Leonard u Nazzareno Busuttil.

Illi r-rikorrenti Marija Zammit appellat kemm mis-sentenza fil-konfront ta` Jacqueline Leonard kif ukoll mis-sentenza fil-konfront ta` Nazzareno Busuttil quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Appell Kriminali.

Illi l-aggravji tar-rikorrenti kienu jikkonsistu fis-segwenti :

Illi l-Ufficjal Prosekutur –

a) kellu zewg Police Incident Reports fid-database gewwa l-Ghassa tal-Pulizija, mnejn seta` jaghmel verifika u printout,

b) kellu police file fuq il-kaz,

c) kellu prezenti lis-Surgenti li kienu rcevew ir-rapporti,

d) kien hemm prezenti ghas-seduta l-kwerelanti Marija Zammit,

e) kellu l-ittra ta` Dr Marion Camilleri LL.D., li rriferiet specifikament ghal <u>zewg</u> incidenti separati,

f) seta` jcempel l-Ghassa u jaghmel il-verifiki mehtiega, sew qabel u sew waqt is-seduta, u, fuq kollox,

g) kellu f`idejh l-affidavit ta` PS850 Simon Buttigieg : "Illi nhar it-23 ta` Awissu 2008 ghal habta tal-23.30hrs waqt li kont night watch l-ghassa tal-pulizija taz-Zurrieq...".

*Imma minn dawn l-affarijiet kollha m`ghamel xejn, u minflok, minghajr ma kkonsulta lill-kwerelanti, ir-rikorrenti Marija Zammit, u minghajr ma kellem lill-avukat tal-kwerelanti, qabad u talab 'korrezzjoni' fl-imputazzjoni, u b`hekk l-indikazzjoni tad-data **korretta** giet sostitwita b`indikazzjoni ta` data **zbaljata**.*

Illi l-fatt illi kellu <u>seba` (7)</u> possibiltajiet quddiemu u ma ghazel l-ebda wahda minnhom, jirrifletti nuqqas serju min-naha tieghu – ferm negligenti jekk mhux ukoll intenzjonat. Ghalhekk, kieku ma kienx ghat-traskuragni jew xort` ohra da parti ta` l-ufficjal prosekutur, ma kienx ikun hemm lok li l-imputati Jacqueline Leonard u Nazzareno Busuttil jinhelsu mill-akkuzi.

Illi t-tieni aggravju kien jikkonsisti fl-ilment illi l-Qorti, wara li giet indotta fl-izball mill-prosekuzzjoni u mid-difiza, spiccat biex minflok ma ddikjarat il-procediment ezawrit – kif ghandu jsir meta tigi milqugha l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni, in vista ta` l-ESTINZJONI TA` L-AZZJONI – iddikjarat lill-imputata mhux hatja u lliberathom it-tnejn. Hekk gie ddettat fuq il-prime note tas-seduta, l-esponenti

qieghda tghid illi meta Qorti tqis l-azzjoni estinta minhabba preskrizzjoni, ma tilliberax lill-imputat izda tiddikjara l-proceddiment ezawrit. Dana peress li meta Qorti tiddikjara l-azzjoni preskritta, <u>bl-ebda mod ma tkun qed tippronunzja ruhha fuq il-meritu</u>. Ghalhekk, id-'decide' huwa wkoll zbaljat.

Illi l-esponenti talbet fiz-zewg kawzi illi s-sentenza tigi annullata u li l-Qorti tiddikjara l-azzjoni mhux estinta bil-preskrizzjoni u tordna li l-atti jigu rinvijati lill-Qorti tal-Magistrati (Malta) biex il-proceduri jitkomplew skond il-ligi.

Illi, b`danakollu, b`sentenza moghtija fil-21 ta` Jannar 2011, il-Qorti tal-Appell Kriminali ddikjarat illi d-dritt ta` appell huwa moghti mill-Kodici Kriminali unikament b`dak li jipprovdi l-artikolu 413(1)(b) tal-Kodici Kriminali, u ghalhekk iddikjarat ir-rikors tal-appell irritu u null u astjeniet milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tieghu.

Illi fil-konsiderazzjonijiet taghha, il-Qorti tal-Appell Kriminali qalet :

"F`dan il-kaz il-kontravenzjonijiet ipotizzati kienu ksur tal-paci pubblika kif ukoll theddid u insolenzi, liema kontravenzjonijiet huma ta` kompetenza originali tal-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta` Gudikatura Kriminali izda mhumiex kontravenzjonjiet li l-azzjoni fir-rigward taghhom jinhtieg il-kwerela tal-parti leza. Dawn il-kontravenzjonijiet huma prosegwibbli 'ex officio' mill-Pulizija peress illi jilledu d-drittijiet kontra l-ordni pubbliku u m`hemmx ghalfejn kwerela ghat-tmexxija tal-azzjoni. F`dan il-kaz inoltre l-prosekuzzjoni tmexxiet mill-pulizija esekuttiva u mhux mill-kwerelant jew il-parti leza, tant li s-sentenza inghatat fil-konfront tal-Pulizija u tal-imputata Jacqueline Leonard (ara Pulizija vs. Joseph Bugeja Appell 439/07, 25 ta` Jannar 2008). Il-parti leza semplicement ikkostitwiet ruhha bhala parti civili fil-kawza fit-termini tas-sub-artikolu 3 tal-artikolu 410 tal-Kodici Kriminali. Dana ma jaghtix

dritt ta` appell lanqas bl-emendi godda illi gew introdotti fit-2002."

Illi minhabba f`hekk, l-esponenti kemm bhala parti leza u kemm bhala kwerelanti fil-proceduri kriminali kontra Jacqueline Leonard u Nazzareno Busuttil ai termini ta` l-artikolu 410 tal-Kodici Kriminali, ma kellhiex smigh xieraq. L-Istat ghandu obbligu pozittiv versu l-kwerelanti u parti leza.

Illi inoltre, billi ma nghata l-ebda rimedju biex l-izball jigi msewwi, la fil-prim istanza u lanqas fi grad ta` appell, l-Istat naqas li jipprovdi rimedju effettiv. Fil-fatt, l-esponenti interponiet appell miz-zewg sentenzi li bihom id-drittijiet taghha gew miksura, izda l-Qorti ta` l-Appell Kriminali ddikjarat li l-kwerelanti u parti leza ma kellha l-ebda dritt tinterponi appell.

Illi peress li dan in-nuqqas jikkostitwixxi vjolazzjoni kemm ta` l-Artikolu 6 kif ukoll ta` l-Artikolu 13 tal-Konvenzjoni Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem (Kapitolu 319 tal-Ligijiet) li jiggarantixxu d-dritt ghal smigh xieraq u d-dritt ghal rimedju effettiv rispettivament, l-esponenti ma setghetx taghmel haga ohra ghajr li tadixxi lill-Qorti b`gurisdizzjoni kostituzzjonali.

Illi l-Artikolu 1 tal-Konvenzjoni Ewropea jimponi obbligu fuq l-Istat li jiggarantixxi ("secure") id-drittijiet kontemplati fil-Konvenzjoni lil kull persuna fil-gurisdizzjoni tieghu. Izda, ir-rikorrenti sfat minghajr access ghal rimedju domestiku effettiv.

Ghaldaqstant, l-esponenti titlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti joghgobha taghmel dawk l-ordnijiet, tohrog dawk l-atti u taghti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex twettaq u tizgura t-twettiq ta` l-imsemmija drittijiet fondamentali garantiti mill-Artikolu 6 u mill-Artikolu 13 tal-

Konvenzjoni Ewropea (Kapitalo 319 tal-Ligijiet) u (1) tiddikjara li d-drittijiet fondamentali tar-rikorrenti gew vjolati fiz-zewg procedimenti hawn fuq imsemmija, (2) tiddikjara nulli u bla effett id-decizjoni tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) moghtija fis-6 ta` Ottubru 2009, kif ukoll is-sentenza tal-Qorti ta` l-Appell moghtija fil-21 ta` Jannar 2011 fl-ismijiet premessi, (3) tordna li l-procedimenti "Pulizija vs. Nazzareno Busuttil" u "Pulizija vs. Jacqueline Leonard" jissoktaw jinstemghu quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) u (4) konsegwentement tordna wkoll il-hlas ta` kumpens xieraq lir-rikorrenti.

Rat il-verbal tal-udjenza tal-4 ta` Ottubru 2011.

Rat illi l-intimat Nazzareno Busuttil, ghalkemm debitament notifikat bl-atti, ma pprezentax risposta.

Rat ir-risposta tal-intimat Kummissarju tal-Pulizija prezentata fl-4 ta` Ottubru 2011 li taqra hekk –

Illi l-Avukat Generali ta ruhu notifikat bir-rikors promotur fis-seduta ta` l-4 ta` Ottubru 2011 ai termini ta` l-Artikolu 181(B)(3) tal-Kap.12 u ghalhekk qed jipprezenta din ir-risposta in ottemperanza mal-verbal ta` din l-Onorabbli Qorti ta` l-istess seduta ta` l-4 ta` Ottubru 2011.

Illi in linea preliminari wkoll, it-talbiet kif dedotti fir-rikors promotur ghandhom jigu michuda stante li r-rikorrenti ghazlet li ma tuzufruwixxix ruhha mar-rimedju ordinarju u issa li s-sentenza hija res judicata ma tistax twahhal fil-Pulizija Ezekuttiva. Fil-fatt l-Artikolu 414(1) tal-Kap.9 jistipula li, meta tinghata sentenza mill-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta` Gudikatura Kriminali, apparti l-Pulizija Ezekuttiva l-"... parti offiza notifikata bl-avviz tal-ewwel smigh jew imdahhla fil-proceduri kif provdut fl-artikolu 410(4) u (5), mhux aktar tard minn erbat ijiem tax-xoghol mill-ghoti tas-sentenza...", tista` taghmel talba

sabiex l-atti tal-process jigu trasmessi lill-Avukat Generali sabiex l-istess Avukat Generali jkun jista` jivverifika jekk fic-cirkostanzi tal-kaz hemmx lok ta` appell o meno. Ghalhekk, din l-Onorabbli Qorti ghandha tiddeklina milli tkompli tiehu konjizzjoni ta` dan ir-rikors.

Illi fic-cirkostanzi li qed tispjega r-rikorrenti, jekk verifikati, setghu wasslu lill-Avukat Generali sabiex jintavola appell quddiem il-Qorti ta` l-Appell Kriminali sabiex fl-eventwalita` li l-allegat zball jigi effettivament riskontrat, seta` jigi ntavolat appell mis-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta` Gudikatura Kriminali. A kuntrarju, ir-rikorrenti wara li ghazlet li ma tottemperax ruhha mar-rimedju provdut fil-ligi, permezz tar-rikors promotur in risposta qieghda tattakka lill-esponent minhabba l-allegat nuqqas li effettivament huwa wkoll nuqqas taghha, in kwantu r-rimedju kontemplat fl-imsemmi Artikolu 414(1) tal-Kap.9 sabiex jintalab li l-atti jigu trasmessi lill-Avukat Generali huwa rimedju li kien jappartjeni lilha wkoll. Minflok li r-rikorrenti ghazlet li tintavola appell quddiem il-Qorti ta` l-Appell Kriminali fejn huwa car li ghal parti offiza dan ma kienx permissibbli skond il-ligi, imissha ottemperat ruhha ma` l-imsemmi Artikolu 414(1) tal-Kap. 9.

Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, fil-mertu l-esponent intimat jopponi t-talbiet kif avvanzati fir-rikors promotur u jirrileva li c-cirkostanzi dedotti fl-istess rikors ma jipprezentaw l-ebda ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti billi l-pretensjonijiet taghha huma nfondati fil-fatt u fid-dritt ghas-segwenti motivi :

Illi jirrizulta car mill-atti tal-process kriminali li ma hemm l-ebda ksur a tenur ta` l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u/jew ta` l-Artikoli 6 u 13 tal-Konvenzjoni Ewropea stante li kemm ir-rikorrenti kif ukoll l-Avukat Difensur taghha, ghal xi raguni, la oggezzjonaw ghall-korrezzjoni mitluba fid-data ta` l-incident quddiem il-Qorti tal-Magistrati bhala

Qorti ta` Gudikatura Kriminali u wisq anqas ma attiraw l-attenzjoni ta` l-Ispettur Prosekutur (li issa kien inkarigat mill-kaz) sabiex ikun jista` jappella fit-terminu stipulat mil-ligi. A kuntrarju, ir-rikorrenti u/jew l-Avukat Difensur taghha ghazlu li jibqghu siekta u sussegwentement ghazlu li jintavolaw appell li gie michud stante li fic-cirkostanzi ta` parte civile, kif del resto jirrizulta mill-Kap.9 ma kellhomx dritt ghall-appell. Illi ghalhekk l-argument tar-rikorrenti li "r-rikorrenti sfat minghajr access ghal rimedju domestiku effettiv" u li per konsegwenza qed tallega nuqqas ta` smigh xieraq certament ma sehhx htija ta` l-intimat u ma jregix.

Illi fir-rigward tat-talba tar-rikorrenti fejn qeghda titlob rimedju effettiv fic-cirkostanzi, inkluz izda mhux biss dikjarazzjoni ta` nullita` ta` l-imsemmija sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) tas-6 ta` Ottubru 2009, kif ukoll tas-sentenza tal-Qorti ta` l-Appell moghtija fil-21 ta` Jannar 2011 u kumpens pekunjarju, l-intimat jopponi bil-qawwa dawn it-talbiet minhabba l-fatt li tali decizjoni taqa` esklussivament fil-kompetenza tal-Qrati ta` Gurisdizzjoni Kriminali unikament ghar-ragunijiet hemm stipulati.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri jekk ikun il-kaz.

Ghaldaqstant l-esponent umilment jitlob li din l-Onorabbli Qorti joghgobha tichad it-talbiet kollha kif dedotti fir-rikors tar-rikorrenti; bl-ispejjez kontra l-istess rikorrenti.

Rat ir-risposta tal-intimata Jacqueline Leonard prezentata fl-<u>24 ta` Jannar 2012</u> li taqra hekk –

1. ILLI ghandu jinghad umilment fl-ewwel lok illi r-rikors promotur huwa frivolu u vessatorju u dana preliminarjament ghaliex hadd ma jista` jillanja illi gew lezi

d-drittijiet fondamentali tieghu meta s-sitwazzjoni li jkun jinsab fiha jkun rizultat dirett ta` xi nuqqas lilu imputabbli ;

2. ILLI r-rikorrenti qieghda fil-pozizzjoni illi prattikament ma tista` taghmel xejn ghaliex tul il-kors tal-proceduri kollha li minhabba fihom qed tillanja gew lezi d-drittijiet fondamentali taghha, hija naqset serjament mill-minimu minnha spettanti sabiex tikkawtela kull dritt moghti lilha bhala parti leza ;

3. ILLI l-ewwel nuqqas serju u gravi huwa l-fatt illi r-rikorrenti naqset bhala persuna li kellha interess dirett fil-proceduri tidher ghal tali proceduri u di piu`, tirregistra l-prezenza taghha fil-proceduri, dana kif provdut f`artikolu 410.5 tal-Kap. 9 tal-Ligijiet ta` Malta ;

4. ILLI t-tieni nuqqas serju huwa illi, fl-ewwel lok ghandu jinghad, illi ghalkemm ir-rikorrenti tallega li l-kawza giet differita diversi drabi dan assolutament ma huwiex minnu. Dana peress illi l-kawza nstemghet fi tliet (3) seduti fejn f`seduta minnhom kienet ir-rikorrenti stess kif patrocinata illi talbet differiment. (Kopja tal-verbali tal-kawza esebiti mal-prezenti Dok 1 – 3). Illi ghandu jinghad li ghalkemm ir-rikorrenti dehret ghas-seduta tas-sittax (16) ta` Gunju elfejn u disgha (2009) u sahansitra wkoll talbet differiment u sussegwentement isegwi illi kienet ben konsapevoli tad-data tad-differiment tas-seduta fejn tillanja li l-ufficjal prosekutur "fuq istigazzjoni tad-difiza talab korrezzjoni fid-data" (ara rikors promotur), l-istess rikorrenti naqset li tidher u tkun prezenti hi jew il-legali taghha ghal dik is-seduta, u di piu, a tempo vergine naqset illi tirregistra in atti l-oppozizzjoni taghha ghat-talba fil-bdil tad-data ta` l-imputazzjoni ;

5. ILLI finalment l-ahhar nuqqas gravi illi kien jispetta lir-rikorrenti illi anke jekk ghas-sahha ta` l-argument kienet affetta minn xi fattur serju u gravi li mpediha milli tattendi ghas-seduta fejn il-kawza mertu ta`

dawn il-proceduri quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) giet deciza kellha rimedju iehor, kif kontemplat f`artikolu 414.1 tal-Kap.9 tal-ligijiet ta` Malta, sabiex tadixxi lill-istess Qorti li erogat is-sentenza fi zmien erbat (4) ijiem ta` xoghol, sabiex tibghat l-atti lill-Avukat Generali fil-perjodu kontemplat sabiex jigi determinat jekk hemmx lok ta` appell.

6. ILLI jirrizulta illi xejn minn dan ma sar. Anzi li jirrizulta huwa illi mit-tlett (3) darbiet li l-kawza nstemghet il-kawza fejn ir-rikorrenti kienet il-parti offiza dehret biss darba wahda biss u talbet differiment sabiex tirregola ruhha.

7. ILLI ghalhekk qed jigi umilment sottomess illi l-azzjoni odjerna hija mproponibbli ghaliex assolutament ma huwiex il-kaz fejn ir-rikorrenti ma kellhiex smigh xieraq jew kif minnha allegat fir-rikors promotur l-Istat naqas mill-obbligu pozittiv fil-konfront taghha, imma sabiex jintuza l-istess dicitura minnha adoperat l-Istat jew ahjar il-legislatur ghazel li jaghti lir-rikorrenti kull opportunita` sabiex tassigura illi proceduri penali inizjati in parti fuq kwerela taghha jitmexxew taht l-iskrutinju taghha izda dan nonostante u ghal ebda raguni valida naqset illi tuzufruixxi ruhha minn tali opportunitajiet.

8. ILLI finalment u fil-mertu l-insostenibbilita` tar-rikors promotur stante illi r-rikorrenti ma ezawrixxiex ir-rimedji ordinarji lilha spettanti, qabel ma giet esperita l-istanza odjerna u dana stante li ma giet intavolata nota a tenur ta` l-artikolu 414 tal-Kap. 9 kif fuq inghad u l-Avukat Generali wara li gew lilu trasmessi l-atti processwali ghazel li ma jintavolax appell. Kien ikun biss f`dak l-ipotesi li r-rikorrenti setghet tadixxi lil din l-Onorabbli Qorti sabiex dato non concesso tillanja xi dritt fontamentali taghha gie lez u dan biss wara li tkun assigurat ruhha illi tkun prezenti f`kull smigh tal-kawza quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta).

Rat id-dokumenti li kienu esebiti flimkien mar-risposta ta` Jacqueline Leonard.

Rat il-verbal tal-udjenza tas-16 ta` Frar 2012 fejn *inter alia* din il-Qorti tat direzzjoni lill-partijiet sabiex jittrattaw l-ewwel eccezzjoni tal-intimat Kummissarju tal-Pulizija.

Rat id-digriet li tat fl-istess udjenza fejn ordnat li jigi allegat il-process tal-kawza fl-ismijiet "*Il-Pulizija (Spettur Carlos Cardina) vs Jacqueline Leonard*" (356/09) li kien deciz mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-21 ta` Jannar 2011.

Rat l-atti tal-process allegat.

Rat id-digriet illi tat fl-udjenza tat-12 ta` Marzu 2012 fejn ipprovdiet illi kellha tigi trattata u deciza mhux biss l-ewwel eccezzjoni tal-intimat Kummissarju tal-Pulizija izda anke t-tmien eccezzjoni tal-intimata Jacqueline Leonard.

Semghet id-deposizzjoni tal-Ispettur Carlos Cordina u ta` Margaret Bongailas fl-udjenza tat-12 ta` Marzu 2012 u rat id-dokumenti li kienu esebiti f`dik l-udjenza (fol 34 sa fol 57).

Semghet ix-xiehda tar-rikorrenti fl-udjenza tal-21 ta` Mejju 2012 (fol 60 sa fol 66).

Rat in-noti ta` osservazzjonijiet tal-partijiet.

Semghet is-sottomissjonijiet tal-ahhar mid-difensuri tal-partijiet fl-udjenza tat-8 ta` Ottubru 2012.

Rat id-digriet taghha moghti fl-udjenza tat-8 ta` Ottubru 2012 fejn halliet il-kawza biex taghti sentenza dwar l-ewwel eccezzjoni tal-intimat Kummissarju tal-Pulizija u dwar it-tmien eccezzjoni tal-intimata Jacqueline Leonard.

Rat l-atti tal-kawza.

Ikkunsidrat :

II. <u>Provi</u>

L-ewwel xhud kien l-<u>Ispettur Carlos Cordina</u> li pprezenta l-zewg okkorrenzi relattivi ghal zewg incidenti li kienu rappurtati fl-Ghassa tal-Pulizija taz-Zurrieq (Dok CC1 u CC2) : l-ewwel incident gara fil-21 ta` Awissu 2008 waqt illi t-tieni incident sehh fit-23 ta` Awissu 2008. Ipprezenta wkoll zewg komparixxi (Dok CC3 u CC4) : wahda kontra Nazzareno Busuttil u ohra kontra Jacqueline Leonard. Kull komparixxi turi d-data tal-akkadut bhala t-23 ta` Awissu 2008. Pero` in-numru “23” huwa mhassar u minflok sar in-numru “21”. Ma` kull komparixxi hemm affidavit ta` PS2 Martin Bugeja (illum mejjet).

Kompla jixhed illi l-akkuzi ma hargux wara kwerela izda wara rapport li sar mir-rikorrenti fl-Ghassa taz-Zurrieq. Kien biss wara li s-surgent kien diga` hareg ic-charges illi r-rikorrenti hadet lix-xhud il-kwerela ffirmata mill-Av. Marion Camilleri.

<u>Margaret Bongailas</u> tigi oht ir-rikorrenti. Xehdet illi fis-6 ta` Ottubru 2009 kienet mharrka bhala xhud fl-Awla 8 fiz-zewg kawzi tad-Distrett taz-Zurrieq li kienu saru kontra l-intimati Busuttil u Leonard. Hin minnhom dawn l-intimati

ssejhu fl-Awla. Hi u ohtha ma ssejhux. Hi baqghet barra izda ohtha dahlet gewwa. L-avukat ta ohtha Dr Tonio Azzopardi ma kienx prezenti. Baqghet barra biex tipprova taghmel kuntatt ma` Dr Azzopardi izda ma rnexxielhiex ghax kellu l-mobile mitfi. Hin minnhom Busuttil u Leonard hargu mill-Awla jidhqu. X`kien gara ma setghetx tghid ghaliex lanqas ohtha ma gharfet tispjega ghalkemm kienet gewwa.

Ir-rikorrenti xehdet illi dakinhar tas-6 ta` Ottubru 2009 kif issejhu Busuttil u Leonard fl-Awla 8 hi dahlet warajhom u ohtha Margaret Bongailas baqghet barra biex tipprova taqbad bil-mobile ma` Dr. Tonio Azzopardi. Sar diskors quddiem il-Magistrat Audrey Demicoli bejn l-Ispettur Carlos Cordina u l-Av. Giglio ghall-akkuzati fis-sens illi d-data tat-23 ta` Awissu 2008 kienet hazina. Ghalkemm hi kienet ecitata, ma tkellmet xejn. Lilha ma kellimha hadd. In segwitu, l-akkuzati hargu barra. Ftit tal-hin wara, harget barra hi wkoll tistenna lill-avukat taghha. Kif wasal, fissritlu dak li fil-fehma taghha kien gara fl-Awla. Wara saret taf li Busuttil u Leonard kienu gew liberati.

Kienu esebiti bhala prova ghall-fini ta` din il-kawza l-atti tal-kawza fl-ismijiet "**Il-Pulizija vs Jacqueline Leonard**" li kienet deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-21 ta` Jannar 2011.

Mill-inkartament, jirrizulta illi Leonard kellha tidher quddiem il-Magistrat Audrey Demicoli fil-15 ta` Dicembru 2008 akkuzata dwar kaz illi kien gara fit-23 ta` Awissu 2008. Ma jidhirx illi sar smigh ta` provi fl-ewwel udjenza. U lanqas fiz-zewg udjenzi ta` wara : fil-kaz tal-udjenza tas-17 ta` Marzu 2009 wara talba tad-difiza, u fil-kaz tal-udjenza tas-16 ta` Gunju 2009, wara talba mill-parti civili u cioe` tar-rikorrenti. Mill-verbal tal-udjenza tas-6 ta` Ottubru 2009, dik mertu tal-procediment tal-lum, jirrizulta illi l-Ispettur Carlos Cordina talab korrezzjoni fl-akkuza fis-sens illi fejn kien hemm indikat in-numru "23" fid-data 23 ta` Awissu 2008 dak kellu jigi kancellat u jigi sostitwit bin-

numru “21”. Il-Qorti taqghet it-talba. L-imputata tat ruhha b`notifikata bic-citazzjoni kif korretta u eccepiet il-preskrizzjoni skond l-Art 688(f) tal-Kap 9. Il-Qorti laqghet l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni u fl-istess udjenza tas-6 ta` Ottubru 2009 illiberat lill-imputata mill-akkuzi migjuba kontra taghha. Fid-9 ta` Ottubru 2009, ir-rikorrenti bhala parti leza skond l-Art 413 tal-Kap 9 ipprezentat rikors tal-appell mis-sentenza tas-6 ta` Ottubru 2009 fejn talbet ir-revoka tas-sentenza, dikjarazzjoni li l-azzjoni ma kenitx estinta u r-rinviju tal-atti lill-Qorti tal-Magistrati biex jitkompla l-procediment. Fl-udjenza tal-11 ta` Gunju 2010, quddiem il-Qorti tal-Appell Kriminali, id-difensur tal-akkuzata eccepixxa n-nullita` tar-rikors tal-appell peress illi l-parti civili ma kellhiex locus standi f`dawk il-proceduri u d-dritt ta` appell inghata biss lill-imputat jew l-Avukat Generali. Min-naha tieghu, id-difensur ta` Marija Zammit sostna li l-azzjoni saret wara ittra tas-27 ta` Awissu 2008 lill-Ispettur Carlos Cordina, u l-appell sar skond l-Art 413(1)(b)(iv)(ii) tal-Kap 9. B`sentenza moghti fil-21 ta` Jannar 2011, il-Qorti tal-Appell Kriminali ddikjarat l-appell irritu u null, u ghalhekk astjeniet milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tieghu.

Ikkunsidrat :

III. <u>Gurisprudenza</u>

Permezz ta` l-ewwel eccezzjoni (fil-kaz tal-Kummissarju tal-Pulizija) u tat-tmien eccezzjoni (fil-kaz tal-intimata Leonard), din il-Qorti qeghda tkun mistiedna biex ma tismax din il-kawza ghaliex qeghdin isostnu li r-rikorrenti kellha rimedju iehor ghad-disposizzjoni taghha skond il-ligi ordinarja, u ma nqdietx bih. Minflok marret ghall-procediment tal-lum.

Huwa evidenti mill-premessi u mit-talbiet illi r-rikorrenti mhijiex qeghda tinvoka ksur tal-jeddijiet taghha skond il-Kostituzzjoni ta` Malta (“il-Kostituzzjoni”) izda

qeghda tallega illi sehh ksur tal-jeddijiet fondamentali taghha kif protetti bil-Konvenzjoni Ewropea ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali ("il-Konvenzjoni") li saret parti mil-ligi taghna bis-sahha tal-Att XIV tal-1987 illum Kap 319 tal-Ligijiet ta` Malta. Bhall-proviso ghall-Art 46(2) tal-Kostituzzjoni, fil-Kap 319 hemm disposizzjoni simili (ghalkemm mhux identika) u cioe` l-Art 4(2) li taqra hekk –

Il-Prim'Awla tal-Qorti Civili ghandu jkollha gurisdizzjoni originali li tisma' u tiddeciedi kull talba maghmula minn xi persuna skond is-subartikolu (1) ta' dan l-artikolu, u tista' taghmel dawk l-ordnijiet, tohrog dawk l-atti u taghti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex twettaq, jew tizgura t-twettiq tad-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali li ghat-tgawdija taghhom tkun intitolata dik il-persuna :

Izda l-qorti tista', jekk tqis li jkun desiderabbli li hekk taghmel, tirrifjuta li tezercita s-setghat taghha skond dan is-subartikolu f'kull kaz meta tkun sodisfatta li mezzi xierqa ta' rimedju ghall-ksur allegat huma jew kienu disponibbli favur dik il-persuna skond xi ligi ordinarja ohra.
(enfasi ta` din il-qorti).

Procediment kostituzzjonali jew konvenzjonali huwa l-eccezzjoni mhux ir-regola. Ghalhekk persuna ghandha tirrikorri ghal procediment ta` din ix-xorta meta tkun ezawriet ir-rimedji li taghtiha l-ligi ordinarja. Jekk l-ilment seta` jkun trattat u deciz mill-qrati ordinarji, qorti bhal din tista` tirrifjuta illi tisma` u tiddeciedi l-kaz.

Ghandu jinghad illi l-ezistenza ta` rimedju iehor ghad-disposizzjoni tal-parti li tressaq azzjoni ghal allegat ksur ta` jedd fondamentali taht il-Kostituzzjoni jew taht il-Konvenzjoni ghandha tirrizulta lill-Qorti bhala **stat ta` fatt attwali u obbjettiv**, u d-diskrezzjoni tal-Qorti li ma tezercitax is-setghat taghha minhabba l-ezistenza ta` rimedju iehor hija decizjoni fuq dak l-**istat ta` fatt.**

Huwa biss meta jew jekk jirrizulta lill-Qorti bhala fatt li jezisti rimedju iehor **effettiv** lir-rikorrent li l-Qorti tista` tiddelibera li ma tezercitax is-setghat taghha li tisma` l-ilment imressaq quddiemha. F`kaz li ma jirrizultax li kien hemm rimedju iehor xieraq, il-Qorti trid tiehu konjizzjoni tal-ilment.  Izda anke f`kaz li jirrizulta li kien hemm rimedju iehor, il-Qorti xorta wahda jibqaghlha s-setgha li tiddeciedi li ma ccedix l-ezercizzju tas-setgha taghha.

Id-diskrezzjoni li l-Qorti ghandha f`dan ir-rigward trid titwettaq b`mod korrett u tkun mmirata lejn l-iskop tal-legislatur, u cioe` li filwaqt li ma jithallewx isiru kawzi kostituzzjonali jew konvenzjonali bla bzonn, fl-istess waqt persuna ma tinzammx milli tipprocedi b`azzjoni bhal din meta jkun jidher li l-kaz huwa wiehed serju li jista` jimplika l-ksur ta’ jedd fondamentali.  Ghalhekk din id-diskrezzjoni ghandha tkun uzata dejjem fl-ahjar interess tal-amministrazzjoni tal-gustizzja sabiex min-naha wahda, il-Qrati ta` indoli kostituzzjonali ma jkunux rinfaccjati b`kawzi li messhom jew setghu tressqu quddiem Qrati ohrajn kompetenti, jew li dwarhom messhom jew setghu jfittxu rimedji ohrajn effettivi, u min-naha l-ohra sabiex persuna ma tkunx imcahhda mir-rimedji li ghandha jedd tfittex taht il-Kostituzzjoni jew taht il-Konvenzjoni.

L-esistenza ta` rimedju iehor ghandha titqies fil-kuntest tal-ksur tad-dritt fondamentali li jkun qed jigi allegat li nkiser.  Ghandu jkun rimedju accessibbli, xieraq, effettiv u adegwat biex jindirizza l-ksur.  M`hemmx ghalfejn li, biex jitqies bhala effettiv, ir-rimedju jintwera bhala wiehed li sejjer jaghti lir-rikorrent success garantit. Huwa bizzejjed li jintwera li jkun wiehed li jista` jigi segwit b`mod prattiku, effettiv u effikaci.

Diversi kienu s-sentenzi moghtija mill-Qorti Kostituzzjonali fejn kienu determinati l-principji li ghandhom jigu segwiti minn Qorti biex tqis jekk huwiex

minnu li r-rikorrent kellu ghad-dispozizzjoni tieghu rimedju alternattiv. Fost dawn il-principji, hemm –

(a) Meta jidher car li jezistu mezzi ordinarji disponibbli biex jikseb rimedju ghall-ilment tieghu, ir-rikorrent ghandu jirrikorri ghal dawk il-mezzi, qabel ma jirrikorri ghar-rimedju kostituzzjonali, u huwa biss wara li jkun fittex dawk il-mezzi jew wara li jidher li dawk il-mezzi ma jkunux effettivament disponibbli li ghandu jintuza rrimedju kostituzzjonali.

(b) Ghandha torbot id-diskrezzjoni tal-Qorti biex tqis jekk ghandhiex twettaq is-setghat taghha li tisma` kawza ta` natura kostituzzjonali, sakemm ma tingiebx xi raguni serja u gravi ta` illegalita`, ingustizzja jew zball manifest fl-uzu taghha.

(c) Ma hemm l-ebda kriterju pre-stabbilit dwar l-uzu ta` din id-diskrezzjoni, ghaliex il-kriterju rilevanti huma l-fatti u c-cirkostanzi tal-kaz de quo. Mela fil-konsiderazzjoni ta` dawn il-fatti u cirkostanzi, huwa accettabbli grad ta` flessibilita` minn naha wahda u formalizmu mill-inqas min-naha l-ohra. Fit-twettieq tad-diskrezzjoni li din il-Qorti ghandha skond il-ligi, ma hemm xejn assolut u lanqas awtomatizmi ghaliex ic-cirkostanzi partikolari ta` kull kaz jibqa` l-kriterju rilevanti.

(d) In-nuqqas wahdu ta` tehid ta` mezzi ordinarji mir-rikorrent mhuwiex raguni bizzejjed biex Qorti ta` xejra kostituzzjonali tiddeciedi li ma tuzax is-setghat taghha li tisma` l-ilment, jekk jintwera li l-imsemmija mezzi ma kienux tajbin biex jaghtu rimedju shih lir-rikorrent.

(e) In-nuqqas ta` tehid ta` rimedju ordinarju – ukoll jekk seta` kien ghal kollox effettiv biex jindirizza l-ilment tar-rikorrent –minhabba l-imgieba ta` haddiehor m`ghandux ikun raguni biex il-Qorti ma tezercitax is-setghat taghha li tisma` l-ilment kostituzzjonali tar-rikorrent.

(f) L-ezercizzju minn Qorti tal-Ewwel Grad tad-diskrezzjoni taghha bla ma tistharreg il-materja necessarja

li fuqha tali diskrezzjoni ghandha titwettaq, jaghti lil Qorti tat-Tieni Grad is-setgha li twarrab dik id-diskrezzjoni.

(g) Meta r-rimedju jaqa` fil-kompetenza ta` organu iehor jew meta s-smigh tal-ilment tar-rikorrent sejjer iwassal biex l-indagni gudizzjarja u l-process l-iehor tas-smigh tar-rimedju ordinarju jkunu duplikazzjoni ta` xulxin, il-Qorti kostituzzjonali ghandha ttendi lejn ir-rifjut li tuza s-setghat taghha kostituzzjonali, sakemm l-indagni gudizzjarja tal-kaz ma tkunx, min-natura taghha, ixxaqleb izjed lejn kwistjoni kostituzzjonali.

(h) Fuq kollox, l-uzu tad-diskrezzjoni ghandha tigi ezercitata bi prudenza, u b`mod li fejn jidher li hemm ksur serju ta` drittijiet fondamentali jew anke fejn sejjer ikun hemm ksur ta` dawk id-drittijiet, allura l-Qorti ghandha xxaqleb lejn it-twettiq ta` dawk is-setghat.

Il-principji fuq riassunti jsibu is-sors taghhom fil-gurisprudenza tal-Qorti Kostituzzjonali. Fost ohrajn, dawn is-sentenzi : 15.1.1991 – "**Balzan v. Prim Ministru et ;** 5.4.1991 – "**Vella vs Kummissarju tal-Pulizija et"** (Kollez. Vol. LXXV.I.106) ; 7.3.1994 **– "Vella vs Bannister et"** (Kollez. Vol. LXXVIII.I.48) ;14.6.1995 **– "Briffa v.Kummissarju tal-Pulizija" ;** 31.5.1999 –"**Zahra vs Awtorita' tal-Ippjanar"** (Kollez. Vol. LXXXIII.I.179) ; 25.6.1999 – "**Spiteri vs Chairman Awtorita' tal-Ippjanar et"** (Kollez. Vol. LXXXIII.I.201 ; 7.4.2000 – "**Adel Mokhtar Al Sakalli v. Onor. Prim Ministru et"** ; 7.4.2000 – "**Adel Mokhtar Al Sakalli v. Onor. Prim Ministru et"**.; 31.5.2000 – "**Rapa v.Chairman ta' l-Awtorita` ta' l-Ippjanar et**" **;** 9.10.2001 – "**McKay vs Kummissarju tal-Pulizija et"**– "**Rapa v.Chairman ta' l-Awtorita` ta' l-Ippjanar et**" **;** 12.12.2002 **– "Visual & Sound Communications Ltd. vs Il-Kummissarju tal-Pulizija et" ;** 31.10.2003 – "**Mediterranean Film Studios Limited vs Korporazzjoni ghall-Izvilupp ta' Malta et"** ; 14.5.2004 – "**Axiaq vs Awtorita' Dwar it-Trasport Pubbliku"** ; 6.1.2006 – "**Melita Cable p.l.c. v. L-Avukat Generali et" ;** 16.1.2006 – "**Olena Tretyak v. Direttur tac-Cittadinanza u Expatriate Affairs"** ; 13.4.2007 –

"Green et v. Avukat Generali et" ; 7.9.2007 – **"Chircop v. Il-Kummissarju tal-Pulizija et"** ; 27.2.2009 **– "Xuereb et v. Direttur tax-Xogholijiet et".**

Ikkunsidrat :

IV. <u>Risultanzi</u>

Dwar l-oneru tal-prova ta` eccezzjoni tax-xorta bhal dik li qeghda tkun deciza llum, il-Qorti ta` Strasbourg fis-sentenza "**Cyprus vs Turkey**" (2001/1V) qalet hekk –

The Court further recalls that, in the area of the exhaustion of domestic remedies, there is a distribution of the burden of proof. In the context of the instant case, it is incumbent on the respondent Government claiming non-exhaustion to satisfy the Court that the remedy was an effective one, available in theory and in practice at the relevant time, that is to say, that it was accessible, was one which was capable of providing redress in respect of the aggrieved individuals' complaints and offered reasonable prospects of success.

Applikat dan l-insenjament ghall-kaz tal-lum, jirrizulta lil din il-Qorti illi kemm l-intimat Kummissarju tal-Pulizija, kif ukoll l-intimata Jacqueline Leonard, qeghdin jinsistu fuq il-fondatezza tal-eccezzjoni taghhom, ghaliex isostnu li r-rikorrenti ma kellha l-ebda jedd tirrikorri ghall-procediment tal-lum, billi naqset milli tipprevalixxi ruhha minn jedd li kienet taghtiha l-ligi ordinarja, u cioe` l-**<u>Art 414(1) tal-Kap 9</u>** tal-Ligijiet ta` Malta, disposizzjoni li kienet thares l-interess taghha fil-kuntest tal-ghamla ta` azzjoni li kienet istitwita kontra Jacqueline Leonard quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta` Gudikatura Kriminali. Ighidu l-intimati, illi minflok ir-rikorrenti ghamlet hekk, ghazlet li *de proprio* tintavola appell quddiem il-Qorti ta` l-Appell Kriminali, meta kien messha taf illi ma setghetx *ex lege* tintavola dak l-appell.

Fil-pagna 29 tal-process tal-kawza *Il-Pulizija vs Jacqueline Leonard* jirrizulta dikjarat mid-difensur tar-rikorrenti li l-appell quddiem il-Qorti tal-Appell Kriminali kien intavolat mir-rikorrenti abbazi tal-**Art 413(1)(b)(iv)(ii) tal-Kap 9**. Din id-disposizzjoni taqra hekk –

(1) *Jistghu jappellaw mis-sentenzi tal-Qorti tal-Magistrati –*

…

(b) *f'kazijiet li ghandhom x'jaqsmu ma' proceduri sommarji ghal reati li jaqghu taht il-gurisdizzjoni tal- Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali taht l-artikolu 370(1), l-Avukat Generali, u, fil-kazijiet imsemmija fl-artikolu 373, il-kwerelant meta :*

…

(iv) *l-imputat jew l-intimat jigi liberat minhabba f'li –*

…

(ii) *l-azzjoni tigi estinta …*

Fis-sentenza taghha, il-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawza "*Il-Pulizija vs Jacqueline Leonard*" qalet hekk dwar l-appell tar-rikorrenti –

Il-Kodici Kriminali jitkellem car dwar min jista' jappella minn sentenza tal-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali u hawnhekk il-Qorti taghmel referenza ghal kawza fl-ismijiet "Il-Pulizija vs Alfred Vella deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali 24-02-2000, fejn fost affarijiet ohra qalet :

"Jistghu jappellew il-persuna misjuba hatja f'kull kaz (Art. 413(1)(a)) u fl-kazijiet espressament imsemmija fl-artikolu 413 (1)(b), l-Avukat Generali u fil-kazijiet imsemmijin fl-artikolu 373 il-kwerelant. Jigifieri l-kwerelant jista' jappella biss meta :

(a) ir-reat ikun ta' kompetenza originali tal-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali, jigifieri

jkun inkwadra dak li jipprovdi l-artikolu 370(1) tal-Kodici Kriminali moqri flimkien mal-artikolu 371 ;

(b) l-azzjoni kriminali fir-rigward ta' dak ir-reat ma tkunx tista' titmexxa hlief bil-kwerela tal-offiz ;

(c) il-prosekuzzjoni titmexxa mill-offiz kif provdut fl-artikolu 374 tal-Kodici Kriminali b'mod li s-sentenza tinghata fil-konfront tal-kwerelant (l-offiz) u tal-kwerelat (l-imputat) (u ghalhekk mill-okkjo tas-sentenza jkun jidher li l-partijiet fil-kawza huma l-kwerelant u l-imputat u mhux il-Pulizija u l-imputat)."

F'dan il-kaz il-kontravenzjonijiet ipotizzati kienu ksur tal-paci pubblika kif ukoll theddid u insolenzi, liema kontravenzjonijiet huma ta' kompetenza originali tal-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali izda mhumiex kontravenzjonijiet li l-azzjoni fir-rigward taghhom jinhtieg il-kwerela tal-parti leza. Dawn il-kontravenzjonijiet huma prosegwibbli ex officio mill-Pulizija peress illi jilledu d-drittijiet kontra l-ordni pubbliku u m'hemmx ghalfejn kwerela ghat-tmexxija tal-azzjoni. F'dan il-kaz inoltre l-prosekuzzjoni tmexxiet mill-prosekuzzjoni esekuttiva w mhux mill-kwerelant jew il-parti leza, tant li s-sentenza inghatat fil-konfront tal-Pulizija u tal-imputata Jacqueline Leonard (ara Pulizija vs Joseph Bugeja Appell 439/07G 25 ta' Jannar, 2008).

Il-parti leza sempliciment ikkostitwixxiet ruhha bhala parti civili fil-kawza fit-termini tas-sub-artikolu 3 tal-artikolu 410 tal-Kodici Kriminali.

Dana ma jaghtihix dritt ta' appell lanqas bl-emendi godda illi gew introdotti fl-2002.

Kif gja inghad id-dritt ta' appell huwa moghti mill-Kodici Kriminali unikament b'dak li jipprovdi l-artikolu 413(1)(b).

Ghal dawn ir-ragunijiet il-Qorti tilqa' l-eccezzjoni tan-nullita' tar-rikors tal-appell, tiddikjara l-istess rikors irritu u null u tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tieghu.

Il-fatt li l-procediment kriminali kontra Jacqueline Leonard kien gie istitwit mill-Pulizija *ex officio* u mhux bi kwerela rrizulta anke lil din il-Qorti. Infatti rrizulta li l-Pulizija harget il-komparixxi kontra Jacqueline Leonard wara rapport li kien sar mir-rikorrenti lil PS2 Martin Bugeja fl-Ghassa tal-Pulizija taz-Zurrieq (ara l-affidavit tas-surgent anness mal-komparixxi) u kien biss **wara** li l-proceduri kienu diga` istitwiti mill-Pulizija illi r-rikorrenti wriet lill-Ispettur Carlos Cordina l-original tal-kwerela li kienet hejjiet l-Av. Marion Camilleri ghar-rikorrenti (ara x-xiehda tal-Ispettur Carlos Cordina). Din il-Qorti tissottolinea li bhala fatt dan kollu ma kienx kontradett mir-rikorrent fil-procediment tal-lum. Ladarba ma kenitx tikkwalifika bhala "kwerelanti", ir-rikorrenti ma setghetx tipprezenta appell skond id-disposizzjoni minnha citata.

L-intimati qeghdin isostnu li wara li kienet deciza l-kawza mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta` Gudikatura Kriminali fis-6 ta` Ottubru 2009, ir-rikorrenti kellha **rimedju ordinarju** li setghet tirrikorri ghalih, pero` naqset milli taghmel hekk, u kwindi ma tistax tirrikorri ghal procediment bhal dak tal-lum. L-intimati jaghmlu riferenza ghall-**Art 414(1) tal-Kap 9** li jaqra hekk –

Meta l-kawza titmexxa mill-Pulizija, il-qorti li taghti s-sentenza ghandha, fuq talba bil-miktub maghmula lilha mill-Pulizija, jew mill-parti offiza notifikata bl-avviz tal-ewwel smigh jew imdahhla fil-proceduri kif provdut fl-artikolu 410(4) u (5), mhux aktar tard minn erbat ijiem tax-xoghol mill-ghoti tas-sentenza, tibghat lill-Avukat Generali, bil-mezz tar-registratur, fi zmien tlitt ijiem tax-xoghol minn dak in-nhar tat-talba, kopja tas-sentenza flimkien mal-atti tal-kawza u max-xiehda, jekk din tkun tnizzlet bil-miktub.

Fl-ewwel eccezzjoni tieghu, il-Kummissarju tal-Pulizija jsostni illi din il-Qorti ghandha tiddeklina milli tiehu konjizzjoni tat-talba tar-rikorrenti, ghaliex li kieku r-rikorrenti uzufruwiet ruhha mill-Art 414(1) tal-Kap 9, l-

Avukat Generali, bl-atti tal-process trasmessi lilu, seta` jivverifika jekk fic-cirkostanzi tal-kaz kienx hemm lok ta` appell inkella le. Fin-nota ta` osservazzjonijiet tieghu, il-Kummissarju tal-Pulizija jerga` jaghmel riferenza ghall-Art 414(1) tal-Kap 9 pero` ma jaghmel l-ebda analizi ta` kif dik id-disposizzjoni kienet tipprovdi rimedju attwali u effettiv lir-rikorrenti.

Qabel tippronunzja ruhha dwar jekk ir-rikorrenti kellhiex rimedju ordinarju **effettiv** inkella le, din il-Qorti trid tghid illi bl-Art 414(1) tal-Kap 9, ir-rikorrenti, **mhux** bhala kwerelanti, izda fil-vesti taghha ta` **parti offiza** mdahhla fil-procediment kriminali skond l-Art 410(3)(4)(5) u (6) tal-Kap 9 setghet taghmel it-talba skond l-Art 414(1) tal-Kap 9. Fil-kaz tal-lum, it-talba bhala fatt ma saritx. Fl-istess waqt pero` irid jinghad illi kieku t-talba saret, id-decizjoni finali dwar jekk kellux isir appell inkella le kienet tispetta **unikament** lill-Avukat Generali mhux lir-rikorrenti. Il-kejl ta` l-effettivita` tar-rimedju ordinarju jiddependi mir-*raison b`etre* tieghu. U kif dan jolqot direttament id-drittijiet immedjati u attwali tal-persuna li tkun qeghda tallega ksur ta` dawk il-jeddijiet. Il-kejl irid isir ukoll abbazi tal-fatti u cirkostanzi ta` kull kaz. Issa fil-kaz tal-lum, irrizulta **(a)** li l-bidla fid-data meta sehh il-kaz minn ***23*** ta` Awissu 2008 ghal ***21*** ta` Awissu 2008 fil-komparixxi saret wara talba tal-Prosekuzzjoni **(b)** li l-preskrizzjoni kienet eccepita b`success mid-difiza tal-imputata bhala effett tal-korrezzjoni fid-data **(c)** li ma kienx hemm l-adezjoni tar-rikorrenti ghall-procedura tal-korrezzjoni tad-data **(d)** li l-avukat tar-rikorrenti ma kienx prezenti ghall-udjenza meta saret il-korrezzjoni u **(e)** li wara kienet deciza l-kawza, l-Avukat Generali *motu proprio* ma pprezentax appell ghalkemm il-kaz kien jittratta procediment sommarju ghal reati li jaqghu taht il-gurisdizzjoni tal-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali skond l-Art 370(1) tal-Kap 9.

Fil-fehma ta` din il-Qorti, l-Art 414(1) tal-Kap 9, mejqus fil-kwadru tal-assjem tal-fatti u cirostanzi ta` dan il-kaz, u meqjus fuq l-iskorta tal-tal-gurisprudenza

citata aktar qabel, ma jwassalhiex biex tghid illi r-rikorrenti kellha rimedju ordinarju xieraq, effettiv u adegwat fejn tindirizza l-allegat ksur tal-jeddijiet taghha qabel tintavola l-azzjoni odjerna. Din il-Qorti tghid illi fl-ahjar interess ta` l-amministrazzjoni tal-gustizzja m`ghandhiex tiddeklina mis-setghat u mir-responsabilita` taghha, kwindi ghandha tibqa` tisma` l-kaz fil-mertu.

Ghar-ragunijiet kollha premessi, din il-Qorti qeghda tichad l-ewwel eccezzjoni ta` l-intimat Kummissarju tal-Pulizija, u qeghda tichad it-tmien eccezzjoni tal-intimata Jacqueline Leonard, tiddikjara illi sejra tkompli tezercita s-setghat taghha, u ghalhekk qeghda tordna l-prosegwiment tas-smigh tal-kawza fil-mertu. L-ispejjez tal-provvediment tal-lum jibqghu bla taxxa bejn il-partijiet.

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------